

Marie Knorková, "Detektiv, který se zmýlil ve své metodě", diplomová práce, EKS 2015. Michal Karla - posudek oponenta.

Diplomová práce se zabývá analýzou detekčních postupů Sherlocka Holmese z perspektivy Peircovy teorie inferencí. Po všeobecném exkursu do Holmesova světa podává autorka výklad Peircovy teorie argumentu, jíž následně aplikuje při analýze dvou Doylových povídek. Autorka opakovaně zdůrazňuje, že navzdory Holmesově popisu vlastní metody jako deduktivní, je tato spíše abduktivní (s. 8, 68). Zároveň nicméně sama ukazuje, že detektivovy úsudky nabývají též i forem dedukce a indukce. Zjištění o abdukujícím Holmesovi není nikterak překvapivým či novým a v práci hraje spíše úlohu *straw man*, nežli teze, těžiště práce se nalézá v rozboru toho, prostřednictvím jakých inferencí Sherlock řeší vybrané případy.

Jak teoretická, tak aplikovaná část přitom obsahují určité nesrovnalosti. V prvně zmíněné mají tyto zejména povahu terminologickou: sylogismus nemá tři "činitele" (s. 32), nýbrž "termíny", Barbara není "forma" (s. 34), nýbrž "modus", rovněž je směřován pojem nutnosti a kauzality (s. 33nn.), intuice nemusí být pouze smyslová (s. 48), abdukce nemusí obsahovat pravděpodobnou premisu (s. 43), Sebeok se narodil šest let po Peircově smrti a nutně tudíž nemohl být jeho žákem (s. 44n15). Na aplikované části vidím jako nejproblematictější výklad dedukce coby vyjádření jakési konečné jistoty, k níž detektiv v závěru pátrání dospěje: "vrazi vyplynuli z premis nutně a byli zatčeni" (s. 67), což se jeví být v rozporu s Peircovým falibilismem. Obvyklejší výklad je chápat úlohu dedukce jako vyvození důsledků nutně vyplývajících s přijaté hypotézy, jež jsou následně induktivně ověřovány, nicméně dlužno říci, že i tento výklad autorka podává. Naopak mě zaujal postřeh, že sémiosis detektivního textu zahrnuje sensu stricto tři série inferencí, prováděných modelovým autorem, samotným detektivem, a modelovým čtenářem - kdyby se autorka pokusila rozvinout svou analýzu z tohoto hlediska, mohla by být práce dle mého soudu zajímavější.

Četbu práce provázejí občasné setkání se stylistickými příšerkami jako "příklad s fazolemi ve vacích se stal velmi známým Peircovým ilustračním příkladem" (s. 42). Práce s prameny je korektní, bibliografie konzistentní, překlepů nemnoho. Výše zmíněné nesrovnalosti nepovažuji za fundamentální, daly by se poměrně snadno odstranit a rovněž i vlastní analýze by prospěla důslednější redakce. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím **mezi velmi dobře a dobře**.